

Hvordan indfanger vi studerendes tavse strategier for sprogbrug i flersprogede læringsmiljøer?

Sanne Larsen
Lektor
Københavns Universitet
sannela@hum.ku.dk

Beatrice Zuaro
Postdoc
Københavns Universitet
bzu@hum.ku.dk

Joyce Kling
Lektor
Lunds Universitet
joyce.kling@englund.lu.se

På mange engelsksprogede universitetskurser ser undervisningen umiddelbart etsyroget ud. Pensum, forelæsninger og slides er på engelsk, og det er også det sprog, der officielt forventes brugt af både undervisere og studerende, i undervisningen såvel som til eksamen (jf. Tiongson, Larsen og Dimova, dette nummer). Men ser man nærmere efter, tegner der sig et mere nuanceret billede. I gruppearbejde skifter studerende ofte ubemærket mellem engelsk og det lokale sprog afhængigt af, hvem de taler med, og i pauserne fortsætter faglige samtaler ofte på det lokale sprog, og især social snak kan foregå på andre sprog.

Den rolle, som det lokale sprog spiller i forhold til faglig læring på engelsksprogede kurser, bliver mere synlig, når man observerer undervisningen. Sværere er det at få øje på betydningen af de mange andre sproglige

ressourcer, som studerende i det internationale klasserum bringer med sig. På tværs af forberedelse og deltagelse i undervisningen trækker noteskrivning, læsning og problemløsning ofte på flere sproglige ressourcer samtidig. Hvis vi vil forstå, hvordan studerende tilegner sig viden i flersprogede læringsmiljøer, har vi derfor brug for redskaber, der kan gøre disse ofte skjulte praksisser synlige.

I denne artikel introducerer vi Multilingual Eduscape Map (MEM) som et sådant redskab. Det er udviklet med inspiration fra det velkendte sprogportræt (Busch, 2018; Mu m.fl.), men har fokus på studerendes arbejde med fagligt indhold. MEM gør det muligt at indfange, hvordan studerende bruger deres sproglige repertoire i relation til forskellige læringsaktiviteter – fra noter og læsning til opgaveløsning og diskussioner i og uden for undervisningen. Ved hjælp af eksempler fra fysikkurser i Danmark og Sverige fra projektet *Towards a new model of communicative competence in multilingual higher education* (herefter MCC-projektet), viser vi, hvordan MEM kan give et mere nuanceret billede af de studerendes flersprogede praksisser og samtidig åbne for en bedre forståelse af, hvordan sprog (i flertal) spiller sammen med faglig læring.

Multilingual Eduscape Map (MEM)

Et ofte anvendt redskab til at indfange studerendes flersprogede repertoire er sprogportrættet, som gennem en grafisk fremstilling kan understøtte refleksion over sproglige erfaringer og identitet (Busch, 2018). Det er imidlertid mindre egnet til at belyse, hvordan sproglige ressourcer bringes i spil i arbejdet med fagligt indhold.

For at indfange denne dimension bruger man ofte spørgeskemaer og interviews, som kan give indblik i de studerendes sproglige baggrunde og sprogbrug i forskellige situationer. Spørgeskemaer og interviews kan imidlertid også rumme en række begrænsninger. En central udfordring er, at man kun får adgang til bevidste praksisser (Pekrun, 2020), og at fokus ofte ligger på opfattelser af læring og læringskontekst frem for faktiske strategier (Fincham m.fl., 2018).

I MCC-projektet har vi udviklet spørgeskemaet MEM som et redskab til at undersøge, hvordan sproglige og andre semiotiske ressourcer indgår i studerendes læringsaktiviteter på internationale, engelsksprogede kandidatkurser i fysik. Spørgeskemaet er integreret i et semistruktureret interview indeholdende en række baggrundsspørgsmål (Se Appendix, der indeholder både spørgeskemaet og baggrundsspørgsmålene). MEM-interviewene gennemføres efter en periode med undervisningsobservation, som har givet os indsigt i de måder, som de studerende og underviserne arbejder med det faglige indhold på, før vi afholder interviewet.

De spørgsmål, som MEM-interviewet indledes med, skal give indblik i den enkelte studerendes sproglige og uddannelsesmæssige baggrund, herunder hvilke sprog de har tilegnet sig, og hvordan de bruger dem, hvor de har taget deres bacheloruddannelse, og hvilke(t) sprog tidligere undervisning og læsemateriale har været på (se eksempel 1).

Eksempel 1. MEM-interview

I er intervieweren. FS2 er kandidatstuderende i fysik, Danmark, med ungarsk baggrund.

- I: Okay, let me start with the background questions. So, I might have asked you already, where did you complete your Bachelor of Science?
- FS2: I completed my Bachelor of Science in Hungary at xx University xx in physics.
- I: And what teaching languages were used there?
- FS2: Mainly Hungarian. Most bachelor programs have Hungarian as a basic language. There were a limited amount of courses that were made available to master students as well that were taught in English.
- I: Okay. What languages do you know beyond Hungarian and English if any?
- FS2: I know German. I have a Deutersprache Diplom. [*Deutsches Sprachdiplom* – vores note]
- I: You do? Oh, brilliant. Okay.
- FS2: So I have that. I also studied some other languages, but only recreationally. And I don't really remember much. And I'm studying Danish right now, but I can't really speak any yet.

De indledende spørgsmål er vigtige, fordi de giver indsigt i forhold, der kan have betydning for, hvordan den enkelte studerende bruger sprog i arbejdet med fagligt indhold. Det gælder f.eks. deres faglige baggrund, herunder om de har en bachelor i fysik fra en anden uddannelseskontekst, hvor grundlæggende begreber og faglige kommunikative praksisser kan være etableret på andre måder – og gennem andre sprog.

Efter baggrundsspørgsmålene introduceres MEM, som den studerende herefter udfylder på papir, ofte ledsaget af refleksioner og spørgsmål undervejs. MEM er bevidst enkel og repetitiv. For hver aktivitet – lytning, interaktion, notetagning, læsning og problemløsning – angiver den studerende 1) hvilke sprog der bruges, 2) hvem der deltager, og 3) hvordan aktiviteten gennemføres. Læringsaktiviteterne både i og uden for undervisningen gennemgås. Efterfølgende gennemgår intervieweren skemaet sammen med den studerende og spørger ind til de overvejelser, der ligger bag svarene. MEM fungerer dermed som et afsæt for refleksion og dialog om de studerendes sproglige praksisser i relation til det specifikke kursus, som vi observerer. På denne måde kan MEM-interviewet ses som en udvidet form for *stimulated recall*, hvor observationsbaserede spørgsmål understøtter de studerendes besvarelser.

I det følgende giver vi eksempler på, hvordan denne dialog kan synliggøre sproglige valg og strategier, som kun i begrænset omfang kan observeres i undervisningen, men afdækkes systematisk ved hjælp af MEM.

Eksempler fra MEM-interviews

I tilfældet med den studerende i eksempel 1 ovenfor, kunne vi gennem observationer se, at han indimellem brugte ungarsk i korte samtaler med medstuderende med samme sproglige baggrund. Det var imidlertid ikke tydeligt, hvilken funktion denne sprogbrug havde i relation til arbejdet med det faglige indhold. Det bliver først tydeligere, da den studerende udfylder MEM og sætter ord på sine sproglige valg og strategier. Den studerende

berører først dette kort under selve udfyldelsen af MEM (eksempel 2) og uddyber det senere i interviewet efter han har udfyldt hele MEM-skemaet (eksempel 3).

Eksempel 2. MEM-interview

I er interviewereren. FS2 er kandidatstuderende i fysik, Danmark, med ungarsk baggrund.

- FS2: Okay. So a question about interacting.
I: Yes.
FS2: I sometimes- so I mostly do everything in English. I sometimes speak Hungarian with some other people who are Hungarian.
I: Yes, I heard that in class. Yes, so that's exactly like that. So you can write- you can write that there.
FS2: So it's like I write English and then- yes.
I: Yes.

Eksempel 3. MEM-interview

I er interviewereren. FS2 er kandidatstuderende i fysik, Danmark, med ungarsk baggrund.

- I: Okay. Yeah. So for listening in class English and Hungarian, because I did hear you talk- so there's other- there's other students here who speak Hungarian?
FS2: I think in our program in our year, there are four Hungarian students myself included.
I: Okay. That's nice. And in this class specifically that's maybe-
FS2: In this class specifically, I think funnily enough all four of us are taking it. But I'm not sure who shows up when.
I: Yeah. So there's aflexibility in that, yeah. And would it feel weird to talk in- I mean, I had the sense when I- when I heard it that you maybe just- it was not necessarily about the content. It was more like social, no?
FS2: It was- it was more socializing, yeah, yeah. There were some things there- sometimes that someone asked me a question in Hungarian and I of course reply in Hungarian closer related to the class or the task at hand.
I: Yes.
FS2: But I don't really initiate talking in Hungarian in general.
I: No?
FS2: So I feel like for me, I feel like it's easier for me to adapt to the language of my environment. When it comes to languages I know obviously but-

Her bliver det tydeligt, at når den studerende bruger ungarsk i undervisningen, knytter det sig primært til social interaktion eller afklaring af konkrete spørgsmål i gruppearbejdet, der handler om hvordan de griber opgaveløsningen an – og denne brug er sjældent initieret af ham selv. Det handler formentlig om, at det er kognitivt nemmere at undlade at skifte mellem sprogene, hvilket han har forklaret tidligere i interviewet i forbindelse med sin notetagning:

Eksempel 4. MEM-interview

I er interviewer. FS2 er kandidatstuderende i fysik, Danmark, med ungarsk baggrund

- I: ... You never take notes in Hungarian?
FS2: I sort of think in English most of the time these days. It's like kind of a switch. When I speak in English, I think in English.
I: Yes.
FS2: Yes. So it will be like a lot harder to translate in my head and then translate back.

Lignende eksempler findes i de interviews, vi har gennemført med studerende på et kandidatkursus i fysik på et universitet i Sverige. I interviewuddraget i eksempel 5 har den studerende har flere gange tidligere i interviewet nævnt, at han forsøger at holde sig til ét sprog ad gangen og undgår at læse mere end nødvendigt. Det er først senere i interviewet, da MEM igen retter opmærksomheden mod læsning, at den studerende uddyber, at denne praksis også hænger sammen med brug af sprog i hans tidligere uddannelse.

Eksempel 5. MEM-interview

I er interviewer. FS1 er kandidatstuderende i fysik, Sverige, med svensk baggrund.

- I: .. And then reading. What's the first word here?
FS1: Little. {chuckling}
I: Little Swedish online. What are you reading in Swedish online?
FS1: If it's like... Sometimes I forget something basic in physics or mathematics, and then I will often... Then if it's in Swedish, I will look it up in Swedish.
I: Does that... Because of what you said about once you're in a language track, it's easier to say in that one. Doesn't that disrupt your flow?
FS1: Yeah, but it's easier for me to remind myself... Because it's something that I've had in my bachelor, I am familiar with it in Swedish. So it's easier for me to remind myself in Swedish and then translate it, than to remind myself of something I don't remember well in English, because then I cannot connect it to what I already know as well.

Eksemplet viser, hvordan den studerende skifter til svensk, når han har brug for at genaktivere grundlæggende viden i fysik eller matematik. Fordi denne viden oprindeligt er tilegnet på svensk under hans bacheloruddannelse, er det lettere for ham at genopfriske den viden ved at læse om den på svensk og derefter oversætte til engelsk. Her gør MEM det muligt at få indsigt i flersproget praksis, som slet ikke er synlig ud fra observation af undervisningen.

Dette hænger sammen med en anden egenskab ved MEM-interviewet, som vi har fundet vigtig: den måde, hvorpå værktøjet åbner for deltagerstyrede begreber og beskrivelser af praksis. Eksempel 6 viser den samme studerende (FS1) selv introducere begrebet *matching* som en måde at beskrive sin sprogbrug på. Gennem interviewet bliver dette begreb et fælles referencepunkt for interviewer og studerende:

Eksempel 6. MEM-interview

I er interviewer. FS1 er kandidatstuderende i fysik, Sverige, med svensk baggrund

FS1: When I'm taking notes, I just match the language that is on the board. So if the course is in Swedish, I'll note in Swedish, otherwise in English.

...

I: Doing exercises. So... matching. What are you matching in this case?

FS1: The language of the questions. Like- again, if I compare it to my bachelor, if we ever had homework where I found doing recommended questions from the book or whatever, or from a companion, I will just match the language of the questions.

Den studerendes sproglige produktion følger altså som regel det input, han arbejder med – f.eks. det sprog, underviseren bruger til at skrive på tavlen, eller det sprog, som arbejdsspørgsmål og tekster er skrevet på. MEM har været velegnet til vores formål, da det ikke bare gør praksisser synlige, men også kan skabe et rum, hvor de sproglige praksisser kan begrebsliggøres af de studerende selv.

Som eksemplerne viser, trækker de studerende på deres sproglige repertoire på forskellige måder i forhold til arbejde med det faglige indhold på engelsksprogede kurser. Fælles for de sproglige praksisser, som de studerende beskriver, at de kun i begrænset omfang er synlige gennem observationer af undervisningen. De bliver tydeligere, når de studerende får mulighed for at reflektere over deres praksisser i arbejdet med MEM. Dermed hjælper MEM os med at gøre de tavse og ofte ubevidste dimensioner af studerendes sprogbrug tilgængelige og åbner på den måde op for en bedre forståelse af, hvordan sprog, udover det mest åbenlyse, spiller sammen med faglig læring på engelsksprogede universitetskurser.

Tak

MEM er udviklet som en del af projektet *Towards a new model of communicative competence in multilingual higher education*, et forskningsprojekt støttet af Danmarks Frie Forskningsfond, bevilling nr. 10.46540/3097-00124B (<https://cip.ku.dk/projekter-og-samarbejdsaftaler/new-model-of-communicative-competence/>). Vi vil gerne takke projektets øvrige deltagere, Marella Tiongson, Ute Smit, Hans Malmström og Slobodanka Dimova, for at have bidraget til udviklingen af MEM.

Litteratur

Busch, B. (2018). The language portrait in multilingualism research: Theoretical and methodological considerations. *Working Papers in Urban Language and Literacies* 236, 1–13.

Fincham, E., Gašević, D., Jovanović, J., and Pardo, A. (2018). From study tactics to learning strategies: An analytical method for extracting interpretable representations. *IEEE Transactions on Learning Technologies* 12(1), 59–72.
<https://doi.org/10.1109/TLT.2018.2823317>

Mu, S., Han, L., and Wen, Z. (2025). Language portraits going digital and multimodal: deciphering the translanguaging space and linguistic repertoires among multilinguals. *Language and Education* 39(1), 132–153. <https://doi.org/10.1080/09500782.2024.2317946>

Pekrun, R. (2020). Self-report is indispensable to assess students' learning. *Frontline Learning Research* 8(3), 185–193. <https://doi.org/10.14786/flr.v8i3.637>

Appendiks

YOU

Languages
Who (e.g. alone, with a peer, with a teacher/tutor/mentor...)
How (e.g. online, manual notes, mind maps, GenAI...)

OUTSIDE CLASS

Background questions:

- What languages do you speak?
- Where did you complete your BSc? Was it in Physics?
- What language(s) were used for teaching and interaction in class? For reading materials?
- If you had to teach/explain what you're learning to someone else, which language would you prefer to do it in?

IN CLASS

Listening

Interacting

Taking notes

Doing exercises

Reading

Pre

L
W
H
L
W
H
L
W
H
L
W